

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради університету

«24» листопада 2022 р.

Протокол № 5

Проректор з навчально-методичної роботи проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА»
(назва обов'язкового освітнього компоненту)

освітньої програми Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 013 Початкова освіта
(код і назва спеціальності)

освітнього рівня першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(бакалавр/магістр)

Шифр за навчальним планом ПП 2.03

Київ 2022

Розробники програми:

Васютіна Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Телецька Людмила Іванівна – кандидат біологічних наук, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Косик Вікторія Миколаївна – старший викладач кафедри педагогіки і методики початкового навчання педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Рецензенти:

Міронєць Людмила Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри біології та методики викладання біології, декан природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Кондратюк Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до впровадження на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «22» листопада 2022 року, протокол № 4

Голова НМР

(підпис)

Р.М.Вернидуб
(Прізвище, ініціали)

1. Пояснювальна записка

Навчальна програма освітнього компоненту «Основи природознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр», галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта».

Предметом вивчення освітнього компоненту є базові знання, які реалізують зміст освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту початкової освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: «Екологія», «Методика навчання природничої освітньої галузі», «Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»».

Мета і завдання освітнього компоненту.

Метою викладання освітнього компоненту «Основи природознавства» є забезпечення студентів необхідним обсягом теоретичних знань, практичних умінь та навичок, що дають можливість молодому фахівцю реалізувати Концепцію НУШ, Державний стандарт початкової освіти та викладати природничу складову інтегрованого курсу «Я досліджую світ» на належному рівні.

Основне завдання вивчення дисципліни «Основи природознавства» полягає в підготовці студентів до реалізації змісту освітньої галузі «Природничача» у професійній діяльності.

II. Основні програмні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

№	Результати навчання	Компетентності
1	ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.	ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

2.	<p>ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.</p>	<p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p>
3	<p>ПР-08 Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.</p>	<p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p>

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення освітнього компоненту відводиться _6 кредитів ЄКТС 180 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		А у д и т о р н і	Л ек ці ї	Пр акт ич ні (се мін арс ькі)	Л а б о р а т о р н і	С Р С	А у д и т о р н і	Л е к ц і ї	Пра кти чні (се мін арс ькі)	Л а б о р а т о р н і	С Р С
1	Модуль І . Нежива природа Тема 1.1. Земля - планета Сонячної системи. Оболонки Землі та їх значення. Тема 1.2. Географія материків та океанів. Тема 1.3. Географія України. Шкільне краєзнавство.	26	12	14		30	6	4	2		35
2	Модуль ІІ. Екологія Тема 2.1. Теоретичні основи екології Тема 2.2. Основні екологічні закони. Тема 2. 3. Екологія та практична діяльність людини. Тема 2. 4. Природоохоронне законодавство	10	4	6		13	4	4	2		35
3	Модуль ІІІ. Жива природа. Рослини Тема 2.1. Будова рослинних і тваринних клітин та тканин Тема 2.2 . Будова та значення вегетативних та генеративних органів рослин. Тема 2.3. Екологія і географія рослин.	16	8	8		30	4	2	2		30

4	Модуль IV. Жива природа. Тварини Тема 3.1. Тварини. Різноманітність тварин. Тема 3.2. Комахи. Риби. Птахи. Звірі. Тема 3.3. Охорона природи. Червона книга України.	22	12	10		22	4	2	2		34
Разом:		85	36	49		95	18	10	8		162

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

I семестр

Модуль 1. Нежива природа

Тема 1.1. Земля – планета Сонячної системи. Оболонки Землі та їх значення.

Зміст теми. Вступ до модулю «Землезнавство» освітнього компоненту «Основи природознавства». План місцевості та географічна карта. Земля і Всесвіт. Загальна характеристика Землі як планети. Форма і розміри Землі. Рухи Землі в Сонячній системі та їх наслідки. Внутрішня будова Землі. Рельєф земної поверхні. Атмосфера і клімат. Гідросфера. Біосфера. Географічна оболонка Землі. Людина і природа

Тема 1.2. Географія материків та океанів.

Зміст теми. Тихий океан. Атлантичний океан. Індійський океан. Північний льодовитий океан. Південний океан.

Африка. Австралія. Антарктида. Південна Америка. Північна Америка. Євразія.

Тема 1.3. Географія України. Шкільне краєзнавство.

Зміст теми. Природа України. Населення. Господарство. Шкільне краєзнавство.

Модуль 2. Екологія

Тема 2.1. Теоретичні основи екології

Зміст теми. Екологія як наука. Сучасне визначення екології та її завдань. Місце екології в системі біологічних наук; її зв'язки з біогеографією, фізіологією, генетикою, еволюційним вченням. Екологія як теоретична база заходів з охорони природи та раціонального використання природних ресурсів. Методи екологічних досліджень.

Тема 2.2. Основні екологічні закони.

Зміст теми. Основні екологічні закони. Сучасні наукові уявлення про будову оболонок Землі та їхні екологічні функції. Гомеостаз і енергія екосистеми. Розміри екосистем.

Поняття про екологічні фактори. Абіотичні, біотичні та антропогенні фактори. Закони факторіальної екології (“мінімуму” Ю. Лібіха та толерантності Шелфорда). Сила дії факторів, їх взаємодія. Основні шляхи адаптації живих організмів до змін умов середовища.

Структурна організація біоценозу Типи взаємовідносин між організмами: симбіоз, коменсалізм, конкуренція, біотрофія (хижацтво) тощо. Видова різноманітність як специфічна характеристика угруповання. Трофічна, просторова, екологічна структура біоценозу. Динаміка біоценозу як результат міжвидових взаємовідносин. Поняття про екологічну нішу.

Тема 2.3. Екологія та практична діяльність людини. Природоохоронне законодавство.

Зміст теми. Геоекологія. Особливості охорони чистоти атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів, рослинного та тваринного світу. Глобальне забруднення біосфери токсичними та радіоактивними речовинами, принципи шляхи боротьби з ним.

Червона Книга України. Збереження біорізноманіття природних екосистем. Екологічна політика. Охорона природи на державному і міждержавному рівнях. Правові аспекти охорони природи. Організація охорони природи в Україні. Природоохоронні території. Заповідники, заказники, національні парки: визначення, функції, типи, біологічне, географічне та соціально-економічне значення. Сучасний стан, проблеми і перспективи національного природного фонду України.

2 семестр

Модуль 1. Жива природа. Рослини

Тема 1.1. Будова рослинних і тваринних клітин та тканин.

Зміст теми. Клітина як основна структурно-функціональна одиниця живого організму. Загальна будова тваринної та рослинної клітини. Функції органел, відмінність рослинної клітини від тваринної. Тканини рослин і тварин, їх функції, взаємозв'язок та відмінність.

Тема 1.2 . Будова та значення вегетативних та генеративних органів рослин.

Зміст теми. Вегетативні органи, їх будова та значення в еволюційному розвитку покритонасінних рослин. Корінь, зони кореня, функції. Метаморфози кореня. Ґрунт та його значення для життєдіяльності рослин.

Листок, його функції, значення. Класифікація листків. Типи жилкування. Типи листкорозміщення. Вище опадання листя. Метаморфози листка.

Стебло, його функції. Видозміни стебел.

Пагін. Метаморфізовані органи пагіневого походження.

Генеративні органи рослин, їх значення для покритонасінних рослин у процесі еволюції. Будова квітки. Типи суцвіть. Запилення і розмноження рослин. Насіння, його будова і умови проростання. Плоди їх класифікація, значення.

Тема 1.3. Екологія і географія рослин.

Зміст теми. Основні групи рослин. Значення рослин і тварин у природі та житті людини. Рослина і середовище. Абіотичні, біотичні фактори. Життєві форми рослин їх сезонний розвиток. Поняття про рослинні угруповання. Флористичний склад фітоценозів. Структурні елементи фітоценозів. Ярусність.

Рослинність України. Охорона рослинного світу України.

Кімнатні рослини в школі.

Модуль 2. Жива природа. Тварини

Тема 2.1. Тварини. Різноманітність тварин.

Зміст теми. Сучасні уявлення про природну систему тваринного світу. Різноманітність тварин, їх відмінність від представників інших царств, взаємозв'язок з навколишнім середовищем.

Тема 2.2. Комахи. Риби. Земноводні. Плазуни. Птахи. Звірі.

Зміст теми. Тип Членистоногі. Загальна характеристика типу. Клас Комахи. Будова та життєві функції. Комахи з повним та неповним перетворенням, їх характеристика. Роль та значення комах у природі та житті людини.

Тип Хордові. Загальна характеристика типу. Клас Хрящові риби, їх будова та процеси життєдіяльності. Значення хрящових риб у природі та житті людини.

Клас Кісткові риби, їх будов. Різноманітність кісткових риб та їхнє значення у природі та житті людини. Систематичний огляд.

Клас Земноводні, будова і життєві функції, поведінка, значення. Систематичний огляд.

Клас Плазуни, будова і життєві функції, поведінка. систематичний огляд.

Клас Птахи, будова і життєві функції, поведінка, систематичний огляд.

Клас Звірі, будова і життєві функції, поведінка. Різноманітність ссавців. Значення у природі та житті людини.

Тема 2.3. Екологія і географія тварин. Охорона тваринного світу. Червона книга України.

Зміст теми. Поширення тварин у біосфері. Популяційна організація тварин. Поняття про ареал, біоценоз, біогеоценоз. Ланцюги живлення. Екологічні піраміди.

Абіотичні, біотичні та антропогенні фактори та їх вплив на життєдіяльність тварин.

Охорона тваринного світу. Червона книга України.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Контроль та оцінювання навчальних досягнень такі: поточний (індивідуальний і фронтальний усний та письмовий) та підсумковий контроль (залік). Контролю та оцінюванню підлягають: теоретичні знання з дисципліни, самостійні завдання у робочому зошиті, творчі (проектні) роботи, модульні роботи.

Оцінка включає в себе поточний контроль (оцінюється робота на парах, вчасне і якісне виконання практичних та самостійних робіт, модульні контрольні роботи (залік – 4 семестр).

Критерії оцінювання знань студентів

- 1) якість знань (правильність, повнота, глибина, системність, дієвість, узагальненість, міцність);
- 2) ступінь сформованості професійних умінь з дисципліни;
- 3) ступінь самостійності в навчальній діяльності;
- 4) досвід творчої пошукової діяльності.

Перескладання відбувається після офіційного дозволу деканату.

Контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється при використанні різних форм та методів навчання: лекції, практичні / лабораторні заняття із застосуванням традиційних і сучасних активних методів навчання (усне опитування, тести, практичні роботи, рольові ігри, індивідуальні творчі завдання, модульні контрольні роботи.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

2 семестр: 100 балів – поточна успішність.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Багнюк В. Глобалізм і екологія. *Надзвичайна ситуація*. 2002. №3. С. 52 – 55.
2. Багров М.В., Боков В.О., Черваньов І.Г. Землезнавство. К.: Либідь. 2002. 464 с.
3. Біологія: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів: Навчально-методичний посібник/ О.А. Біда, С.І.Дерій, Л.М.Люха, М.В. Картель, В.С. Лизогуб, О.А. Спрягайло, О.В. Спрягайло. К.: Літера ЛТД, 2015. 656 с.
4. Біологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів: / З.Шелест, В. Войцицький, В. Гайченко, О. Байрак. К.: Кондор, 2007. 656 с.

5. Васютіна Т.М., Косик В.М. Основи землезнавства з програмним комплексом MozaBook. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта». [Електронне видання]. НПУ імені М.П.Драгоманова. 2022. 132 с. URL: <https://bit.ly/3QY5Lfr>.
6. Волошин І.І., Сергієнко Т.С. Землезнавство і краєзнавство: Навчальний посібник. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. 189 с.
7. Климишин І.А. Атлас зоряного неба. Л.: Вища шк., 1985. – 108 с.
8. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: Довідник для абітурієнтів та школярів. К.: Літера ЛТД, 2019. 592 с.
9. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: Довідник та тести. Повний повторювальний курс. Підготовка до ЗНО та ДПА К.: Абетка, 2022. 888 с.
10. Коваль В.О. Екологія: навчально-методичний посібник Чернігів, 2015. 132с.1. Коваль В.О. Екологія: навчально-методичний посібник Чернігів, 2015. 132с. <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1196/1/8.pdf>
11. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології. Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. 592 с.
12. Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Навчальний посібник. Полтава: ПДПУ, 2010. 73 с.
13. Олійник Я. Б., Федорищак Р.П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство. К.: Знання-Прес, 2003.
14. Південний океан. URL: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/theres-a-new-ocean-now-can-you-name-all-five-southern-ocean?cmpid=org=ngp::mc=social::src=twitter::cmp=editorial::add=twt20210608env-worldoceansdaythread>
15. Сергієнко Т.С., Саченко О.М. Землезнавство: навч. посіб. Для студ. пед. вищ. навч. закл. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2012. 182 с.
16. Тюленева В.О., Козій І.С. Основи метеорології та кліматології. Суми: Університетська книга. 2014. 210 с.
17. Хлонь Н.В. Землезнавство: підручник. Суми: Вінніченко М. Д., 2017. 236 с.
18. Червона книга України/ С. Шапаренко. Харків. Торсінг, 2012.
19. Чурюмов К. Зоряні рани Землі. *Наше небо*. 2003. №4. С.28-30. №5. С.7-11.
20. Чурюмов К., Чубко Л. Як виникло і почало світити сонце? *Наше небо*. 2003. №6. С.6-9.
21. Яришева Н.Ф. Основи природознавства: Природа України. К. Вища школа. 2010. 335 с.

Додаткові

1. Барна М.М., Барна Л.С., Яцук Г.Ф. Кімнатні рослини у навчально-виховному процесі з біології: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 160 с.
2. Барна М.М., Похила Л.С. Яцук Г.Ф. Біологія для допитливих I частина. Дроб'янки, Рослини, Гриби. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 88 с.
3. Барна М.М., Похила Л.С., Шевчик Л.О., Яцук Г.Ф. Біологія для допитливих. II частина. Царство тварини. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. 144 с.
4. Васютіна Т.М., Золотар О.М. Етноекотичний календар природи: Пос. для вчит. та учня / За ред. І.В. Мороза. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 168 с.
5. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього середовища. К.: Знання, 2002. 203 с.
6. Екологія: основи теорії і практикум. Львів: Новий світ 2000, 2004. 296с.
7. Червона книга України. Рослинний світ/ Під заг. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонка. К.: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1996. 608 с.

8. Червона книга України. Тваринний світ. Під ред. М.М. Щербака. – К.: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1994. 464 с.
9. Шаламов Р.В. Тваринний світ України / Р.В. Шаламов, О.А. Литовченко. Х.: ВД «Школа», 2006. 144 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. <https://redbook-ua.org/>
3. <https://mepr.gov.ua/>
4. <https://new.osvitanet.com.ua/interactive-maps/svit/>
5. <http://minerals-ua.info/golovna/interaktivni-karti-rodovishh-korisnix-kopalin/>
6. <http://geoinf.kiev.ua/wp/Interaktyvna-heolohichna-karta-Ukrayiny.htm>
7. <https://www.ventusky.com/?p=51.5;26.4;5&l=temperature-2m>
8. <https://www.windy.com/?50.522,30.251,5>
9. http://uk.blitzortung.org/live_lightning_maps.php
10. <http://texty.org.ua/water/>
11. <https://map.meta.ua/ua/#zoom=6&lat=48.63813&lon=32.63086&base=B00&sl=wthr>
12. <https://ecomapa.gov.ua/#>
13. <http://space-start.net/vetra-online.html>
14. <https://www.google.com/earth/>
15. <https://www.gosur.com/3d-map/ukraine/?ll=50.443393208246704,30.5215988940638&z=15.946691523151083&t=3d>
16. <https://cern.com.ua/prirodoohrannoe-zakonodatelstvo/zagalne-prirodoohoronne-zakonodavs/>

РЕЦЕНЗІЯ

на навчальну програму обов'язкового освітнього компоненту
«Основи природознавства з екологією»

(автори: Т.М. Васютіна, Л.І. Телецька, В.М. Косик)

Пропонована програма обов'язкового освітнього компоненту «Основи природознавства з екологією» створена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта. Її зміст розроблений на основі таких нормативних документів: Державного стандарту початкової освіти, Концепції Нової української школи, Державного стандарту вищої освіти (Початкова освіта, бакалавр), Професійного стандарту вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти. На вивчення обов'язкового освітнього компоненту відводиться 5 кредитів ЄКТС 150 годин.

Структура і зміст програми спрямовані на усебічну теоретичну та практичну підготовку студентів до реалізації змісту природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» початкової школи. У зв'язку з цим, вдалим, на нашу думку, є чітке інформативне наповнення структурних елементів програми: вступ, освітні результати навчання з компетентнісною складовою (інтегральна, загальні, фахові), тематика і зміст модулів, види, форми і методи поточного та підсумкового контролів, загальний список нових інформаційних джерел. Програмні результати навчання та компетентності відповідають вимогам освітньо-професійної програми і є реальними для формування.

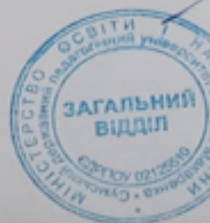
Особливе місце у програмі відводиться формуванню у студентів практичних компетентностей через роботу з картографічним матеріалом та колекціями гірських порід, виконання проектів, проведення дослідів на з'ясування властивостей речовин тощо.

Висновок: програма обов'язкового освітнього компоненту «Основи природознавства з екологією» (автори: Т.М. Васютіна, Л.І. Телецька, В.М. Косик) повністю відповідає вимогам до оформлення даного виду документів і може бути рекомендована до затвердження і використання.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри біології та методики навчання біології,
декан природничо-географічного факультету
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

Л.П. Міронець

Підпис *Міронець Л.П.*
засвідчую
Т.М. Васютіна
Л.І. Телецька
В.М. Косик
* 1 * вересня 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ
на навчальну програму обов'язкового освітнього компоненту
«Основи природознавства з екологією»
(автори: Т.М. Васютіна, Л.І. Телецька, В.М. Косик)

Дана програма є ключовою у природничо-математичній підготовці студентів спеціальності 013 Початкова освіта до реалізації змісту освітньої галузі «Природознавство» Державного стандарту початкової освіти у майбутній професійній діяльності.

У зміст програми закладено інформацію, спрямовану на формування в студентів фахових компетентностей, серед яких «здатність інтегрувати та реалізувати предметні знання як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) у процесі виконання виробничих функцій».

Вагомим досягненням розробників вважаємо максимальне наближення змісту дисципліни до змісту природничого матеріалу в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Тематика і зміст модулів зумовлені сучасними станом розвитку природничих наук і співставлені з обсягом цього матеріалу в Типових освітніх програмах.

Важливе місце у програмі відводиться практичній підготовці майбутніх учителів. Зокрема, здатність працювати з картографічними посібниками, виконання проектів, проведення дослідів на з'ясування властивостей речовин, роботу з колекціями корисних копалин тощо. У процесі їх виконання студенти знайомляться з останніми досягненнями природничих наук, навчаються методиці роботи над проектом у групах та парах тощо.

Висновок: програма обов'язкового освітнього компоненту «Основи природознавства з екологією» (автори: Т.М. Васютіна, Л.І. Телецька, В.М. Косик) повністю відповідає вимогам до оформлення даного виду документів і може бути рекомендована до затвердження і використання.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки і методики
початкового навчання
Педагогічного факультету
НПУ ім. М.П. Драгоманова

О.М. Кондратюк